EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 13.5.2015
COM(2015) 272 final

Suositus

# NEUVOSTON SUOSITUS

## Romanian vuoden 2015 kansallisesta uudistusohjelmasta

## sekä samassa yhteydessä annettu Romanian vuoden 2015 lähentymisohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

Suositus

**NEUVOSTON SUOSITUS**

**Romanian vuoden 2015 kansallisesta uudistusohjelmasta**

**sekä samassa yhteydessä annettu Romanian vuoden 2015 lähentymisohjelmaa koskeva neuvoston lausunto**

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja yhteensovittamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97[1] ja erityisesti sen 9 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta 16 päivänä marraskuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011[2] ja erityisesti sen 6 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen[3],

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat[4],

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Eurooppa-neuvosto hyväksyi 26 päivänä maaliskuuta 2010 Euroopan komission ehdotuksen, jolla käynnistetään uusi kasvu- ja työllisyysstrategia, Eurooppa 2020. Strategian lähtökohtana on tehostaa talouspolitiikan koordinointia, ja siinä keskitytään avainalueisiin, joilla tarvitaan toimia, jotta voidaan parantaa Euroopan mahdollisuuksia vauhdittaa kestävää kasvua ja lisätä kilpailukykyä.

(2) Neuvosto antoi 13 päivänä heinäkuuta 2010 komission ehdotusten pohjalta suosituksen jäsenvaltioiden ja unionin talouspolitiikan laajoista suuntaviivoista (2010–2014) ja hyväksyi 21 päivänä lokakuuta 2010 päätöksen jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoista. Yhdessä nämä muodostavat ns. yhdennetyt

[1] EYVL L 209, 2.8.1997, s. 1.
[2] EUVL L 306, 23.11.2011, s. 25.
[3] COM(2015) 272.
[4] P8_TA(2015)0067, P8_TA(2015)0068, P8_TA(2015)0069.

suuntaviivat, jotka jäsenvaltioita on kehotettu ottamaan huomioon kansallisessa talous- ja työllisyyspolitiikassaan.

(3) Neuvosto antoi 8 päivänä heinäkuuta 2014 suosituksen Romanian vuoden 2014 kansallisesta uudistusohjelmasta ja lausunnon Romanian vuoden 2014 tarkistetusta lähentymisohjelmasta.

(4) Komissio hyväksyi 28 päivänä marraskuuta 2014 vuotuisen kasvuselvityksen[5], mikä aloitti vuoden 2015 talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson. Komissio hyväksyi samana päivänä asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella myös varoitusmekanismia koskevan kertomuksen[6], jossa se katsoi, että Romania kuuluu niihin jäsenvaltioihin, joista laadittaisiin perusteellinen tarkastelu.

(5) Eurooppa-neuvosto hyväksyi 18 päivänä joulukuuta 2014 investointien edistämisen, rakenneuudistusten vauhdittamisen ja julkisen talouden vastuullisen ja kasvua edistävän vakauttamisen painopisteet.

(6) Komissio julkaisi 26 päivänä helmikuuta 2015 Romaniaa koskevan vuoden 2015 maaraportin[7]. Siinä arvioitiin Romanian edistymistä 8 päivänä heinäkuuta 2014 hyväksyttyjen maakohtaisten suositusten noudattamisessa. Maaraportti sisältää myös asetuksen (EU) N:o 1176/2011 5 artiklan nojalla laaditun perusteellisen tarkastelun tulokset. Komissio päättelee analyysinsa perusteella, että Romanian makrotaloudessa on epätasapainoja, jotka edellyttävät politiikkatoimia ja seurantaa. EU:n ja IMF:n kolme peräkkäistä ohjelmaa ovat vähentäneet sisäisiä ja ulkoisia epätasapainoja merkittävästi. Huomiota on kuitenkin syytä kiinnittää riskeihin, jotka aiheutuvat Romanian suhteellisen suuresta negatiivisesta ulkomaisesta nettovarallisuusasemasta ja keskipitkän aikavälin heikosta vientikapasiteetista. Pankkisektorilla on edelleen ulkoisia ja sisäisiä haavoittuvuustekijöitä.

(7) Romania toimitti vuoden 2015 kansallisen uudistusohjelmansa ja vuoden 2015 lähentymisohjelmansa 30 päivänä huhtikuuta 2014. Ohjelmat on arvioitu samaan aikaan, jotta niiden keskinäiset yhteydet on voitu ottaa huomioon.

(8) Neuvosto hyväksyi 22 päivänä lokakuuta 2013 päätöksen 2013/531/EU[8], jossa Romanialle myönnettiin enintään 2 miljardia euroa keskipitkän ajan rahoitustukea syyskuuhun 2015 asti. Tuen edellytyksenä on kattavan talouspoliittisen ohjelman toteuttaminen. Vaikka Romania ei nykyisessä markkinatilanteessa aio pyytää erien maksua, ennalta varautuvan tuen odotetaan auttavan makrotalouden, julkisen talouden ja rahoitusjärjestelmän vakauttamista ja parantavan rakenneuudistusten kautta talouden häiriönsietokykyä ja kasvupotentiaalia. Kun ohjelma on päättynyt, Romania sisällytetään jälleen täysimääräisesti eurooppalaisen ohjausjakson piiriin.

(9) Romaniaan sovelletaan vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevää osiota. Romania pyysi lähentymisohjelmassaan mahdollisuutta poiketa tilapäisesti 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävältä sopeutusuralta suunniteltujen rakenneuudistusten vuoksi. Koska ohjelmassa ei esitetty näistä suunnitelluista rakenneuudistuksista riittävän yksityiskohtaisia tietoja, neuvosto ei pysty arvioimaan niiden uskottavuutta. Romania pyysi myös eläkeuudistuslausekkeen soveltamista. Eurostatin on vahvistettava uudistuksen

---

5 COM(2014) 902.

6 COM(2014) 904.

7 SWD(2015) 42 final.

8 Neuvoston päätös 2013/531/EU, annettu 22 päivänä lokakuuta 2013, unionin keskipitkän ajan ennalta varautuvan rahoitustuen myöntämisestä Romanialle (EUVL L 286, 29.10.2013, s. 1).

soveltuvuus. Komission kevään 2015 talousennusteen mukainen rakenteellinen alijäämä on 3,4 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna. Tämä ei anna riittävää varmuusmarginaalia suhteessa perussopimuksissa asetettuun viitearvoon, joka on 3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Tämän vuoksi neuvosto katsoo, ettei Romania täytä pyydetyn tilapäisen poikkeaman edellytyksiä vuonna 2016.

(10) Hallitus suunnittelee vuoden 2015 lähentymisohjelmassa, että julkisen sektorin alijäämä pidetään 1,5 prosentissa suhteessa BKT:hen vuonna 2015 ja supistetaan sen jälkeen niin, että se on 0,8 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2018. Hallitus aikoo pysyä vuodesta 2016 alkaen keskipitkän aikavälin tavoitteessa, joka on 1,0 prosentin rakenteellinen alijäämä suhteessa BKT:hen. Lähentymisohjelmassa julkisen talouden velan odotetaan olevan suurimmillaan vuonna 2015, jolloin sen ennustetaan olevan 40,1 prosenttia suhteessa BKT:hen, ja supistuvan sen jälkeen niin, että sen on 37,1 prosenttia vuonna 2018. Näiden julkisen talouden kehitysarvioiden perustana oleva makrotalouden skenaario on huomattavan suotuisa. Hallitus hyväksyi 25 päivänä maaliskuuta ja senaatti 27 päivänä huhtikuuta merkittäviä alijäämää kasvattavia toimenpiteitä[9], jotka otettiin huomioon komission kevään 2015 talousennusteessa, mutta ei lähentymisohjelmassa, vaikka näin edellytetään menettelysäännöissä. Toimenpiteitä, joita tarvitaan suunniteltujen alijäämätavoitteiden saavuttamisen tueksi vuodesta 2016, ei ole vielä täsmennetty riittävästi. Komission kevään 2015 talousennusteen perusteella rakenteellisen rahoitusaseman ennustetaan poikkeavan 0,3 prosenttia keskipitkän aikavälin tavoitteesta vuonna 2015. Tämä ylittää hieman ennalta varautuvan maksutaseohjelman mukaisen poikkeaman, joka on 0,25 prosenttia ja jonka ehtona on, että EU:n rahoittamien hankkeiden yhteisrahoitus on talousarviossa vahvistetun mukainen. Poikkeamasta on tulossa merkittävä vuonna 2016, jolloin se on 2,4 prosenttia suhteessa BKT:hen, kun vaatimus olisi 0,3 prosentin sopeutus suhteessa BKT:hen. Tämän vuoksi vuosina 2015 ja 2016 tarvitaan lisätoimenpiteitä. Neuvosto katsoo lähentymisohjelmasta tekemänsä arvioinnin ja komission kevään 2015 talousennusteen perusteella olevan vaarana, että Romania ei noudata vakaus- ja kasvusopimuksen vaatimuksia.

(11) Romanian julkisen talouden kehys on pitkälti asianmukainen, mutta sitä ei sovelleta tuloksellisesti. Keskipitkän ja pitkän aikavälin väestöennusteet ja työmarkkinoiden vähäinen kehitys saattavat vaarantaa eläkejärjestelmän pitkän aikavälin kestävyyden. Vuonna 2010 aloitettu eläkeuudistus on jo parantanut tilannetta jonkin verran, mutta parlamentin alahuone ei ole vielä hyväksynyt hallituksen joulukuussa 2013 ehdottamaa lakia, jolla naisille ja miehille asetetaan sama eläkeikä vuodesta 2035.

(12) Hiljattain tehty työnantajien sosiaaliturvamaksujen leikkaus on kaventanut verokiilaa, mutta kohdentamattomasti. Pienituloisten palkansaajien verokiila on edelleen suuri (40 %) verrattuna muihin Euroopan maihin. Veropetokset ja veronkierto muodostavat edelleen suuren haasteen, joka vähentää verotuloja. Ensimmäiset vaiheet Romanian verohallinnon tulevassa uudelleenorganisoinnissa on toteutettu. Kahdella alueella toteutettiin vuonna 2014 pilottihanke, joka kohdistui pimeään työhön, liian pieniksi ilmoitettuihin palkkoihin ja veronkiertoon ja jota on määrä laajentaa vuonna 2015. Ympäristöverotusta kiristettiin vuonna 2014, ja sen taso on nyt lähellä EU:n keskiarvoa.

(13) Työllisyys- ja työssäkäyntiaste on vuonna 2014 saavutetusta jonkinasteisesta edistyksestä huolimatta erityisen alhainen naisten, nuorten, ikääntyneiden

[9] Uuteen verolakiin sisältyvät veroleikkaukset.

työntekijöiden ja romanien keskuudessa. Aktiivisia työmarkkinapolitiikkoja on tarkistettu, mutta osallistuminen aktiivisiin työmarkkinatoimenpiteisiin sekä niiden rahoitus on edelleen vähäistä. Erityisesti tämä koskee ammattikoulutusta, aiemman koulutuksen tunnustamiseen tähtääviä järjestelyjä, liikkuvuutta koskevia kannustimia ja pitkäaikaistyöttömiin kohdistettuja toimenpiteitä. Romania on toteuttanut erityisesti nuorisotakuun kautta toimia nuorisotyöttömyyteen puuttumiseksi, mutta niiden toteuttamisessa on ollut viiveitä. Minimipalkan asettamista koskevien läpinäkyvien suuntaviivojen laatimisessa ei ole edistytty. Julkiset työvoimapalvelut tarvitsisivat lisää kapasiteettia, erityisesti henkilöstöä, jotta voitaisiin tarjota yksilöllisempää palvelua ja yhdenmukaisempia toimia eri kohderyhmien keskuudessa. Myös Euroopan rakenne- ja investointirahastojen kanssa yhteisrahoitetuille toimenpiteille tarvitaan integroitu toteuttamiskehys.

(14) Romanialla on useita haasteita koulutuksen alalla. Koulunkäynnin keskeyttämisaste on selvästi EU:n keskiarvon yläpuolella, varhaiskasvatuksen saatavuus on rajallista, erityisesti maaseutualueiden ja romaniyhteisön osalta, elinikäiseen oppimiseen osallistutaan selvästi EU:n keskiarvoa vähemmän; korkea-asteen koulutuksen laatu ja soveltuvuus työmarkkinoiden tarpeisiin on riittämätöntä ja korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus on EU:n toiseksi pienin. Romania on alkanut tarttua näihin haasteisiin, ja edistys eri aloilla on vaihdellut. Näkyviä tuloksia on saatu tähän mennessä aikaan vain vähän. Koulunkäynnin keskeyttämistä koskevan kansallisen strategian hyväksymisessä on ollut merkittäviä viiveitä. Vuosiksi 2014–2019 on suunniteltu kansallinen varhaiskasvatusohjelma, joka tulee voimaan ensi kouluvuonna 2015–2016. Kansallisen elinikäistä oppimista koskevan strategian toteuttaminen on viivästynyt. Korkea-asteen koulutuksen tarkoituksenmukaisuuden parantamiseksi on laadittu strategia, jonka tavoitteena on sovittaa korkeakoulutus paremmin työmarkkinoiden tarpeisiin ja kohentaa epäedullisessa asemassa olevien ryhmien mahdollisuuksia osallistua siihen. Ammatti- ja oppisopimuskoulutuksen parantamiseksi on toteutettu toimenpiteitä.

(15) Romanian terveydenhuoltojärjestelmälle tyypillisiä piirteitä ovat heikot hoitotulokset, heikko taloudellinen ja maantieteellinen saatavuus, vähäinen rahoitus ja resurssien tehoton käyttö. Laitoshoitoon turvaudutaan paljon, ja järjestelmä kärsii laajasta mutta tehottomasta sairaalaverkostosta, lähetejärjestelmän heikkoudesta ja pirstoutuneisuudesta sekä perushoitoon osoitetun rahoituksen pienestä osuudesta. Lisäksi maksaminen pimeästi on yleistä julkisessa terveydenhuollossa, mikä edelleen heikentää järjestelmän saatavuutta, tehokkuutta ja laatua. Käyttöön otetut eri toimenpiteet ja terveydenhuoltouudistukset ovat pienentäneet rahoitusvajetta ja parantaneet palvelujen laatua ja tehokkuutta. Joulukuussa 2014 hyväksyttiin vuosiksi 2014–2020 kansallinen terveydenhuoltostrategia, jossa vahvistetaan alaa koskevien uudistusten strateginen perusta. Terveysministeriö ja kansallinen sairausvakuutuslaitos pohtivat erilaisia toimenpiteitä terveydenhuollon rahoitusjärjestelmän parantamiseksi.

(16) Köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen helpottaminen ovat edelleen suuria haasteita Romanialle. Vaikka köyhyyden tai sosiaalisen syrjäytymisen riskin kohteena olevien ihmisten osuus on pienenemässä, se on edelleen korkea, 40 prosenttia vuonna 2013, eli selvästi yli EU:n keskiarvon. Sosiaalisten tulonsiirtojen (myös eläkkeiden) tehokkuus köyhyyden poistamisessa vaikuttaa rajalliselta ja erityisen huono lasten kohdalla. Tulonsiirrot eivät ole riittävästi sidoksissa aktivointitoimiin. Vuoden 2011 sosiaaliturvauudistuksen toteuttaminen on edelleen jäljessä aikataulusta. Sosiaalista osallisuutta ja köyhyyden poistamista koskevan strategian hyväksymistä lykättiin.

Toimeentulotuki yksinkertaistaisi sosiaaliturvaa, sillä siihen yhdistettäisiin kolme käytössä olevaa sosiaalista tulonsiirtoa. Sen käyttöönotossa edistyttiin kuitenkin vain vähän. Hallitus hyväksyi vuonna 2013 sosiaalitaloutta koskevan lain, jonka tarkoituksena on vahvistaa sosiaalisten tulonsiirtojen ja aktivointitoimien välistä yhteyttä, mutta laki on edelleen parlamentin käsittelyssä. Romanien integroimiseksi on toteutettu vain vähän toimenpiteitä. Asiaa koskeva tarkistettu strategia saatiin hyväksyttyä pienellä viiveellä tammikuussa 2015, mutta sen toteuttaminen on jäljessä aikataulusta.

(17) [Romanian hallinnolliset valmiudet ovat heikot ja pirstaloituneet, ja niille tyypillistä on epäselvä vastuunjako, mikä heikentää osaltaan talouden kilpailukykyä. Rakenteellisten heikkouksien perussyyt on saatu selville, ja lokakuussa 2014 hyväksyttiin strategia julkishallinnon ja politiikan priorisoinnin ja koordinoinnin haasteisiin vastaamiseksi sekä toimintasuunnitelma strategian panemiseksi täytäntöön vuosina 2014–2020. Täytäntöönpano on kuitenkin viivästynyt huomattavasti. Julkisia hankintoja koskeviin menettelyihin liittyvien sääntöjenvastaisuuksien takia EU:n rahoittamien ohjelmien täytäntöönpano on viivästynyt merkittävästi. Nämä sääntöjenvastaisuudet ovat vaikuttaneet kielteisesti liiketoimintaympäristöön ja estäneet erittäin tarpeelliset investoinnit infrastruktuuriin.]

(18) Oikeusjärjestelmän laadun ja tehokkuuden, kaikkia tasoja koskevan korruptiontorjunnan sekä tuomioistuinten päätösten tosiasiallisen noudattamisen varmistamisessa on edistytty jonkin verran. Tuomioistuinten päätösten noudattaminen on monissa tapauksissa kuitenkin edelleen heikkoa, ja pienimuotoisen korruption estämisessä ja torjunnassa on edistytty rajallisesti. Näitä keskeisiä politiikan aloja on tarkoitus käsitellä yhteistyö- ja seurantamekanismia koskevassa kertomuksessa.

(19) Valtionyhtiöt kärsivät heikosta tuottavuudesta, vaikuttavat talouden epälikvidisyyteen ja rasittavat julkisen talouden rahoitusasemaa (ehdollisena velkana). Niiden osuus kaikkien yritysten maksamattomista veroista on 50 prosenttia. Hallinnointi- ja ohjausjärjestelmä on keskeisen tärkeä tekijä valtionyhtiöiden toiminnassa. Nykyinen ohjausjärjestelmä ei estä poliittista puuttumista yritysten tavanomaiseen toimintaan tai takaa viranomaisten osallistumisen ja poliittisten tehtävien erottamista toisistaan. Valtionyhtiöihin ei sovellettu järjestelmällisesti erityisiä sääntöjä ennen erityisasetuksen nro 109/2011 hyväksymistä. Monia aloja on edelleen näiden sääntöjen ulkopuolella eikä niitä aina noudateta käytännössä. Valtionyhtiöiden hallinnointi- ja ohjausjärjestelmien uudistus energia- ja liikennesektoreilla ei ole edennyt.

(20) Komissio on eurooppalaisen ohjausjakson osana tehnyt kattavan analyysin Romanian talouspolitiikasta ja julkaissut sen vuoden 2015 maaraportissa. Se on arvioinut myös lähentymisohjelman ja kansallisen uudistusohjelman sekä jatkotoimenpiteet, joita on toteutettu Romanialle viime vuosina annettujen suositusten noudattamiseksi. Se on ottanut huomioon ei vain niiden merkityksen Romanian finanssipolitiikan sekä sosiaali- ja talouspolitiikan kestävyyden kannalta vaan myös sen, ovatko ne EU:n sääntöjen ja ohjeiden mukaisia, koska EU:n yleistä talouden ohjausta on tarpeen vahvistaa antamalla EU:n tason panos tuleviin kansallisiin päätöksiin. Eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä annetut suositukset ilmenevät jäljempänä esitettävistä suosituksista 1–4.

(21) Neuvosto on tutkinut Romanian lähentymisohjelman tämän arvioinnin perusteella, ja sen lausunto[10] ilmenee erityisesti jäljempänä esitettävästä suosituksesta 1.

(22) Neuvosto on tutkinut kansallisen uudistusohjelman ja lähentymisohjelman komission perusteellisen tarkastelun ja tämän arvioinnin perusteella. Asetuksen (EU) N:o 1176/2011 6 artiklan nojalla annetut neuvoston suositukset ilmenevät jäljempänä esitettävistä suosituksista 1–4,

SUOSITTAA, että Romania toteuttaa vuosina 2015 ja 2016 toimia, joilla se

1. toteuttaa tarvittavat toimenpiteet rahoitustukiohjelman loppuun saattamiseksi;

2. rajoittaa vuonna 2015 poikkeaman julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteesta enintään 0,25 prosentiksi suhteessa BKT:hen vuosien 2013–2015 maksutaseohjelman mukaisesti ja palaa keskipitkän aikavälin tavoitteeseen vuonna 2016; toteuttaa verosäännösten noudattamista koskevan kattavan strategian, lujittaa seurantajärjestelmiä pimeään työhön puuttumiseksi ja vauhdittaa miesten ja naisten eläkeiän yhdenmukaistamista;

3. lujittaa työmarkkinatoimenpiteiden tarjoamista erityisesti sellaisille nuorille, jotka eivät ole rekisteröityneet työvoimapalvelujen käyttäjiksi, ja pitkäaikaistyöttömille; varmistaa, että kansallisessa työvoimatoimistossa on riittävästi henkilöstöä; vahvistaa työmarkkinaosapuolia kuullen ja kansallisten käytäntöjen mukaisesti selkeät suuntaviivat läpinäkyvälle minimipalkan asettamiselle; ottaa käyttöön toimeentulotuen; lisää varhaiskasvatuksen tarjontaa ja laatua, erityisesti romanien osalta; hyväksyy koulunkäynnin keskeyttämisen vähentämistä koskevan kansallisen strategian; jatkaa vuosien 2014–2020 kansallisen terveydenhuoltostrategian toteuttamista parantaakseen tilannetta heikon saatavuuden, vähäisen rahoituksen ja tehottomien resurssien suhteen;

4. hyväksyy lain valtionyhtiöiden hallinnointi- ja ohjausjärjestelmän uudistamisesta.

Tehty Brysselissä

*Neuvoston puolesta*
*Puheenjohtaja*

[10] Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 9 artiklan 2 kohdan mukaisesti.